

Gaat u de grond goed bewerken?

Ir. H. KUIPERS
Instituut voor bodemvruchtbaarheid
Groningen

Werken zonder verstand is schade voor de toekomst, las ik in een almanak. Dat is echt een zin om goed warm onder de pet te houden bij grondbewerking in de herfst. Bewerkt u de grond om het land netjes te krijgen? Geen mens zal u tegenhouden. Ook ik zie graag een mooi bewerkt perceel.

Vindt u het onverstandig om het alleen daarvoor te doen? Heeft u liever een zo hoog mogelijke opbrengst? Ja, dan zoudt u moeten weten welk verband er tussen grondbewerking en opbrengst bestaat. Dat is niet eenvoudig, maar als u „werkt met verstand”, dan leert u wellicht dit grillige verband toch een beetje kennen.

Gaat het u niet eens om die hoge opbrengst, maar wilt u alleen maar zo veel mogelijk geld verdienen met uw bedrijf? U begrijpt dat er dan nog een paar dingen bij komen; zoals de prijzen van de produkten, de kosten van diverse bewerkingen enz. U zult dat zinnetje onder uw pet dubbel nodig hebben.

Als u een hoge opbrengst nastreeft moet u geen vuil land hebben. Bij oppervlakkige bewerking heeft men sneller vuil land dan bij diepere bewerking. U kunt in de herfst de wortelontkruiden bij een stoppelbewerking duchtig raken. Onkruidzaden ontkiemen in de herfst helaas slechts ten dele. De gevormde kiemplantjes kunt u bij de stoppelbewerking gemakkelijk baas, maar het resterende zaad wacht op het voorjaar. U kunt daarvan nog een flink deel doen sneuvelen door het onder te ploegen. De rest krijgt pas weer z'n kans als het een volgende keer weer naar boven komt.

Zaai- en wortelbed

Voor een goed gewas is verder een goed zaaibed gewenst. Dat wil zeggen, niet te los, niet te dicht, niet te nat, niet te droog. Wanneer het nu te veel zus of te veel zo is ziet u wel in de praktijk. Een vaste norm is daar niet voor te geven. Het is ook niet voor alle gewassen en gronden gelijk. Een zaaibed dat u in de herfst voor wintertarwe goed noemt, zou b.v. in het voorjaar voor vlas slecht zijn.

Wel zijn er enkele algemene dingen te noemen. Een gelijkmatige opkomst zult u alleen in een gelijkmatig zaaibed bij een gelijkmatige zaaidiepte kunnen verwachten. Verder zal het zaad voldoende vochtig moeten liggen, zonder te verstikken en zal de grond voldoende warm moeten zijn. Behalve voor de wintergewassen komen deze kwesties pas in het voorjaar aan de orde, zal

men denken, maar het zinnetje onder onze pet spreekt ook van de toekomst. We zullen zelfs nog iets verder moeten gaan, want na het kiemplantje moet het gewas komen, dat z'n voedsel voor een groot deel met de wortels moet opnemen. Dat gaat alleen goed als de wortels voldoende water en lucht in de grond aantreffen, zolang het gewas moet groeien.

Losmaken

Moeten we hiervoor nu per se de grond bewerken? Meestal wel, misschien ook wel eens niet of nauwelijks. Als u in een natte herfst over een verreden bietenperceel op kleigrond loopt, waarop u erwten wilt gaan verbouwen, dan is het duidelijk dat de grond los gemaakt zal moeten worden. Vaak doet de winter er het zijne aan. Als de grond bevriest valt hij bij droge opdooi mooi uit elkaar. Als de grond droogt scheurt hij en kan er ook daardoor beter lucht in de grond komen, maar tot hoe diep gaat dat en als er na veel sneeuw een langzame natte opdooi komt, wat dan?

U zult dit niet afwachten en reeds in de herfst de grond gaan losmaken. Ook in de meeste andere, minder duidelijke gevallen zult u de noodzaak aanvoelen de grond zelf los te maken.

De laatste in het najaar uitgevoerde bewerkingen hebben voor het overgrote deel dit doel. U moet daarbij enkele dingen goed in de gaten houden. U maakt misschien 20 cm grond los, maar u wilt de wortels van het komende gewas graag dieper zien gaan. Behandelt

u daarom de ondergrond met zachtheid. Misschien moet u hem wel eens los maken. Weest u er dan dubbel voorzichtig mee. Hoeveel druk u, zonder gevaar op de grond kunt uitoefenen hangt hoofdzakelijk van het vochtgehalte af. Hoe droger de grond, hoe steviger hij is. Hoe de grond er na het losmaken uitziet hangt af van het gebezigde werktuig en van het vochtgehalte. Iedere grond heeft een bepaalde vochtigheid waarbij hij gemakkelijk verkruint. Is de grond droger dan wordt hij hard of mul, is hij natter dan kleeft hij. Veelal blijven de mogelijkheden beperkt omdat men het land schoon de winter in wil laten gaan en het dus nog betrekkelijk laat bewerkt. De indruk bestaat dat er op kleigronden over het algemeen later geploegd wordt en minder gestoppeld dan vroeger. Weest u daar voorzichtig mee, ook vanwege de gevaren voor de ondergrond.

Grofheid

Moet u nu uw grond bij het wintervoor ploegen zo goed mogelijk verkruinten of zou het beter zijn de grond maar zo grof mogelijk weg te leggen? Het op wintervoor ploegen is niet het laatste woord. De winter komt nog en dan de voorjaarsbewerking. In de winter vervlakt de grond en bij het bevriezen en drogen valt hij doorgaans oppervlakkig min of meer uiteen. Moet u in het voorjaar doorgaans veel werk verzetten om de grond vlak te krijgen, dan moet u daar in de herfst reeds rekening mee houden. Kunt u de grond misschien voor de winter al wat vlak eggen? In sommige streken doet men dat graag. Op zware gronden lukt het ook soms de grond te cultivateren als hij oppervlakkig bevroren is.

Bij de bewerking zelf zult u door zoveel mogelijk onder gunstige omstandigheden te werken en door de afstelling van het werktuig moeten proberen zo vlak mogelijk land te krijgen. De verwerking van de grond vindt dan zo gelijkmatig mogelijk over het hele oppervlak plaats en in het voorjaar zult

u gemakkelijker een goed zaaibed verkrijgen.

Heeft uw grond juist het bezwaar dat hij in de loop van de winter dicht gaat zitten, zoals veel lichte zavelgronden, rekent u dan ook daarmee. Een late bewerking zal meer effect sorteren dan een vroege. Bovendien zal de vochtiger grond doorgaans wat ruwer komen te liggen. Soms kan men zavel goed in het voorjaar ploegen, zoals blijkt uit de resultaten wanneer er dan nog stalmeis of klaver ondergebracht moet worden. Bij fel drogend weer wil de grond echter wel eens snel hard worden.

Het water

Het opdrogen van de grond in het voorjaar is een belangrijke zaak en ook hiermee kan men in de herfst reeds rekenen. Van een ruw geploegde grond zullen de kopjes snel opdrogen. Men heeft dan dus vroeg een gedeeltelijk droge grond. Bij het eggen zal men de droge grond van de kopjes afstrijken in de tussenliggende laagten en daardoor een ongelijkmatig zaaibed krijgen. Licht het land al vlak, dan zal het langer nat blijven. Dit klinkt niet erg aantrekkelijk, maar vaak kon het wel eens goed zijn als men hierdoor wat afgeremd werd, want vooral in het voorjaar is de grond vaak week, ook al ligt er plaatselijk wat droge grond boven. Tenslotte is reeds enkele malen gebleken dat in het voorjaar een dieper bewerkte grond bovenin natter was, dan een ondiep bewerkte.

Ook bij zandgronden zal men vaak op het water in de grond moeten letten. Bij sterk drogend weer in het voorjaar kan men een droogtegevoelige grond beter niet ploegen. Het is dus beter dergelijke grond reeds in de herfst voldoende diep los te maken. Ook een grond die gemakkelijk verstuipt moet men in het voorjaar zo veel mogelijk met rust laten.

Het geld

Wilt u vooral op de financiële kant letten? Tracht u dan alles zo doelmatig

mogelijk in te richten. Gebruikt u geen onnodig zwaar materiaal, overweegt u eens of u soms bewerkingen kunt combineren. Soms kan men ploegen en vlak eggen in één gang doen. Een ondiepe bewerking gaat verder uiteraard heel wat vlugger dan een diepe. De trekkracht die nodig is voor een bewerking ligt voor een klevende grond hoger dan voor een grond die juist het goede vochtgehalte heeft om te verkruiden. Vlak land is voor het mechaniseren van diverse werkzaamheden van veel belang.

De moraal

U zult nu nog slechts weinig directe adviezen gevonden hebben. Had u ze

verwacht? Toch niet voor iedere grond, ieder gewas, alle omstandigheden? Werken met verstand houdt in, dat u zich steeds afvraagt: waarom doe ik dit of dat. Misschien kunnen deze opmerkingen u hierbij van nut zijn. Tenslotte behandelt uw grond als bondgenoot en niet als vijand. Het is iets kostbaars, want we leven er allemaal van. Dat betekent dat u uw grond niet met bruut geweld te lijf moet gaan, hem in z'n zwakke ogenblikken moet ontzien en ook verder goed moet behandelen. Op goed ontwaterde, goed met organische stof voorziene, goed bemeste percelen zal men veel minder vaak moeilijkheden bij de bewerking ondervinden, dan op percelen die slechts stiefmoederlijk bedeed zijn.

**Overdruk uit De Landbode
van 26 september 1957**